

Historie kostela sv. Jiří na Horním náměstí

Autor: Zdeňka Mollinová, 5.11.2003

Původní zasvěcení malého kostelíka na Horním náměstí či "na Kopci", jak se dříve říkalo, není známo. Je však velmi pravděpodobné, že hradní kostel sídla královských purkrabí byl velmi brzy zasvěcen sv. Jiří, tomuto oblíbenému patronu rytířstva. Byl několikrát přestavěn, po válkách i požárech, a dnešní podobu získal roku 1970 díky P. Aloisi Havlovi.

Původní stavba jednoduchého byzantského půdorysu měla přesnou východo-západní astronomickou orientaci. Už v jedenáctém století však musela poněkud uhnout mohutnému valu opevnění Horního města, její jižní stěna se stala součástí vnitřních městských hradeb a tehdy získaný tvar si podržela dodnes.

Husité prý kostelík roku 1423 vypálili do základů a teprve roku 1480 jej obnovil Vilém z Pernštejna, když na místě zničeného hradu dal vybudovat nový zámek. Když znovuosazoval Kopec pustý novými obyvateli, byla většina novousedlíků příslušníky Jednoty bratrské. Těm byl tento kostelík přidělen jako modlitebna a v listinách se o něm později mluvilo jako o starém sboru, protože brzy nepostačoval a Bratři si roku 1554 postavili nový sbor – pozdější kostel sv. Marka u Bečvy.

Ve třicetileté válce kostelík zcela zpustl. Ujali se jej majitelé přífařených Želátovic, Přepičtí z Richenburgu, kteří z něho udělali pohřební kostel své rodiny. Po velkém požáru Horního města roku 1760 byl kostelík opět "ve stavu zbědovaném". Dal jej opravit poslední člen rodu Přepických Jan Václav a zřídil u něj místo stálého kaplana.

Když byly kvůli rostoucímu provozu strženy obě brány Horního města a upraveny příjezdové cesty na Horní náměstí, ocitl se původní hlavní vchod do kaple více než metr nad úroveň ulice. Příkré schody znamenaly stále větší nebezpečí úrazu pro lidi vycházející do úzké spojovací uličky a tak byly po roce 1870 zrušeny, hlavní vchod zazděn a jediným vchodem do kaple zůstaly boční dveře s původním gotickým ostěním. To už byla kaple "trhovým kostelem" – v trhové dny byla otevřena k pobožnostem, mše sv. se v ní sloužila vždy první sobotu v měsíci a o svátku sv. Jiří.

Počátkem 20. století už bylo zřejmé, že kaple potřebuje generální stavební opravu. Tu umožnil velkorysý dar měšťanky Johanky Čapkové. Roku 1910 byla opravena střecha a postavena nová věžka, udělány nové omítky s pseudogotickými ozdobami a vsazeny nové dveře, roku 1911 byl opraven vnitřek: nová podlaha, okna, vymalování. Při kladení nové dlažby byly nalezeny a opět uzavřeny tři hrobky, jediný zachovalý náhrobní kámen dvouletého chlapce Přemysla z Říčan byl vsazen do zdi vedle vchodu. Do okna v jižní stěně byla vsazena sklomalba B. Škardy „Sv. Jiří Drakobijce“ a pod ně opravený oltář. 24. dubna 1912 farář a děkan Ignác Zavřel kapli znovu posvětil.

Od roku 1912 byla také v protějším farním domě „Útulna“ – starobinec, který řídily sestry Dominikánky. Proto bylo povoleno sloužit v kapli denně mši svatou. Bohužel bylo těsně ke kapli přistavěno kino Orania (nynější Pegas Club), zdivo kaple začalo vlhnout a po třiceti letech bylo nutno přikročit k další opravě. Organizoval ji P. Alois Čáp, správce Kněžské nemocenské pokladny a městský radní, tehdy byl proveden také první soustavný archeologický průzkum kaple a jejího bezprostředního okolí. Nalezené pozůstatky pohřbených byly pietně uloženy v nově vybudované kryptě, dnes bohužel nepřístupné.

Dnešní úpravu kaple a její nové vnitřní vybavení financoval P. Alois Havel, bývalý přerovský katecheta. Do apsidy dal roku 1982 umístit jednoduchý obětní stůl s velkým křížem, červotočem a hubkou rozežrané lavice odstranit a nahradit moderními, kostelík jednoduše vymalovat a po stranách jižního okna zavěsit obrazy jeho údajných zakladatelů sv. Cyrila a Metoděje, namalované Stanislavem Krátkým.

Kaple Sv. Jiří na Horním Náměstí s okenním výjevem

Kaple Sv. Jiří na Horním Náměstí